

საქმე #330210013371704

საქართველოს უზენაესი სასამართლო

გ ა ნ ჩ ი ნ ე ბ ა **საქართველოს სახელით**

საქმე №ას-964-899-2017

ას-964-899-2017 ალავიძე

23 თებერვალი, 2018 წელი,
ქ. თბილისი

სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა:

მზია თოდუა (თავმჯდომარე),
ეკატერინე გასიტაშვილი (მომხსენებელი),
პაატა ქათამაძე

საქმის განხილვის ფორმა _ ზეპირი განხილვის გარეშე

კასატორი - ამირან ალავიძე (მოსარჩელე)

მოწინააღმდეგე მხარე - სს "ფასიანი ქაღალდების გაერთიანებული რეგისტრატორი", სს "ტრესტი ქუთმშენი" (მოპასუხეები)

მესამე პირები - ჯანსუყი ბასილაძე, თამაზი ხაჭაპურიძე, გულინა ჭეიშვილი, ზაური ლომთაძე, გურამი ნუცუბიძე, უსლანი გიორგობიანი, ემზარი ნერგაძე, ზაზა რატიანი, გიორგი კეჭყემაძე, მარინა ნუცუბიძე, ზურაბ გვანცელაძე, დოდო გიორგობიანი

გასაჩივრებული განჩინება - თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 30 მაისის განჩინება

კასატორის მოთხოვნა - გასაჩივრებული განჩინების გაუქმება და, ახალი გადაწყვეტილების მიღებით, სარჩელის დაკმაყოფილება

დავის საგანი – ხელშეკრულების ბათილად ცნობა, აქციათა რეესტრში ცვლილებების და დამატებით აქციათა რეგისტრაციაზე რეგისტრატორის დავალდებულება

აღწერილობითი ნაწილი

1. ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2005 წლის 22 ივნისის დადგენილების საფუძველზე სამეწარმეო რეესტრში დარეგისტრირდა ცვლილებება, რომლის თანახმადაც, სს "ქუთმშენი" გაიყო ორი თანაბარი წილის სააქციო საზოგადოებად:
 - 1.1. ერთ სააქციო საზოგადოებას ეწოდა სს "ტრესტი ქუთმშენი" (შემდეგში - საწარმო, ემიტენტი, მეორე მოპასუხე). მისი საწესდებო კაპიტალი 48 704 აშშ დოლარს შეადგენდა;
 - 1.2. საწარმოს გაყოფის შედეგად წარმოქმნილი მე-2 გამოყოფილი საწარმო საჯარო რეესტრში არ დარეგისტრირებულა.
 - 1.3. ამასთან, თითოეული სააქციო საზოგადოება სამართალმემკვიდრე გახდა იმ საწარმოების, რომელთა ბაზაზეც აგრძელებენ საქმიანობას;
 - 1.4. ცვლილებების საფუძველს წარმოადგენდა საწარმოს აქციონერთა 2003 წლის 22 სექტემბრის საერთო კრება, რომელსაც საწარმოს საწესდებო კაპიტალის 53,1% მფლობელი აქციონერები ესწრებოდნენ.
2. ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს, 2003 წლის 3 აგვისტოს, მურმან ჭეიშვილმა, გურამ ნუცუბიძემ, ზურაბ გვანცელაძემ, მურმან ყუბანეიშვილმა, ემზარ ნერგაძემ (აქციონერები) სასარჩელო განცხადებით მიმართეს მოპასუხეების: ამირან ალავიძის (რომელიც ამჟამინდელი დავის მოსარჩელე, აპელანტი და კასატორია) ბადრი გიგაურისა და ქუთაისის სანოტარო ბიუროს ნოტარიუსის - თინა მაჩიტაძის წინააღმდეგ და მოითხოვეს წინამდებარე განჩინების პირველ პუნქტში მითითებული საწარმოს გაყოფის შედეგად წარმოქმნილი სააქციო საზოგადოების 2004 წლის 18 ივნისის კრების ოქმის ბათილად ცნობა და საწარმოში მათი პროცენტული წილის (აქციათა რაოდენობის) განსაზღვრა.
 - 2.1. ზემოხსენებული დავის ფარგლებში მოპასუხე ამირან ალავიძემ შეგებებული სარჩელი აღძრა თავდაპირველი მოსარჩელეების წინააღმდეგ და მოითხოვა, რომ მოპასუხე აქციონერთაგან (იხ. მე-2 პუნქტი) გამოთხოვილიყო 4338 ცალი აქცია და შეგებებული მოსარჩელის საკუთრების უფლება დადასტურებულიყო სულ 13560 ცალ აქციაზე.
 - 2.2. ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2005 წლის 4 თებერვლის №2/75 გადაწყვეტილებით, აქციონერთა თავდაპირველი სასარჩელო მოთხოვნა

ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა: ბათილად იქნა ცნობილი სამეთვალყურეო საბჭოს 2004 წლის 8 ივნისის სხდომის ოქმი ბადრი გიგაურის დირექტორად დანიშვნისა და რუსუდან ბაღათურიას-ფაიტიანცის ამავე თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ. სასამართლოს გადაწყვეტილებით, მოსარჩელეთა წილი საწესდებო კაპიტალში შემდეგნაირად განისაზღვრა: მურმან ჭეიშვილი - 4,8867%, გურამ ნუცუბიძე - 4,8754%, ზურაბ გვანცელაძე - 1,5245%, მურმან ყუბანეიშვილი - 4,8528% და ემზარ ნერგაძე - 4,8754%.

2.3. მოპასუხე ამირან ალავედის შეგებებული სარჩელი არ დაკმაყოფილდა, რაც ამ უკანასკნელმა სააპელაციო წესით გაასაჩივრა. სააპელაციო სასამართლომ გასაჩივრებული გადაწყვეტილება უცვლელად დატოვა, რაც კანონიერ ძალაში შევიდა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2008 წლის 28 მარტის №ას-917-1224-07 განჩინებით (იხ. ტ. 1, ს.ფ. 157-160, 163-197; ტ. მე-2, ს.ფ. 67-72).

3. სს "საქართველოს ფასიანი ქაღალდების გაერთიანებულ რეგისტრატორსა" (შემდეგში - რეგისტრატორი, პირველი მოპასუხე) და წინამდებარე განჩინების 1.1 ქვეპუნქტში მითითებულ საწარმოს, როგორც ემიტენტს შორის, 2010 წლის 3 მაისს, დაიდო ფასიანი ქაღალდების რეესტრის წარმოების შესახებ №სრ-233 ხელშეკრულება. ხელშეკრულებისა და საქართველოს კანონმდებლობის მოთხოვნების შესაბამისად, რეგისტრატორს ემიტენტი საწარმოს ფასიანი ქაღალდების მფლობელთა რეესტრის გაძღოლისა და შენახვის მომსახურება დაეკისრა (იხ. ხელშეკრულება- ტ. 1, ს.ფ. 14-19).

3.1. რეგისტრატორის მიერ წარმოებული რეესტრის მონაცემთა თანახმად, ემიტენტ ორგანიზაციაში გაერთიანებული იყო 97 407 ცალი აქციის მფლობელი 582 აქციონერი. ერთი აქციის ნომინალური ღირებულება შეადგენდა 1 აშშ დოლარს, ემიტენტის საწესდებო კაპიტალი კი - 97 407 აშშ დოლარს.

3.2. აღნიშნული რეესტრის მონაცემთა მიხედვით, აქციონერთა შორის, სხვა პირებთან ერთად, ირიცხებოდა მოსარჩელეც (იხ. ამ განჩინების მე-2 პუნქტი).

3.2.1. აქციათა რეესტრში დაცული მონაცემის თანახმად, მოსარჩელე საწარმოში ფლობდა 4 760 აქციას და მისი წილი საზოგადოების აქციათა საერთო რაოდენობაში შეადგენდა 4,88671%-ს. რაც შეეხებათ სხვა პირებს, მათ შორის აქციები ნაწილდებოდა შემდეგნაირად: ჯანსუყ ბასილაძე - 4760 ცალი აქცია (4,88671%), თამაზ ხაჭაპურიძე - 4760 ცალი აქცია (4,88671%), გულინა ჭეიშვილი - 4760 ცალი აქცია (4,88671%), ზაურ ლომთაძე - 4760 ცალი აქცია (4,88671%), გურამ ნუცუბიძე - 4749 ცალი აქცია (4,87542%), უსლან გიორგობიანი - 4749 ცალი აქცია (4,87542%), ემზარ ნერგაძე - 4749 ცალი აქცია (4,87542%), ზაზა რატიანი - 4727 ცალი აქცია (4,85283%), გიორგი კეჭაყმაძე - 4536 ცალი აქცია (4,65675%), მარინა ნუცუბიძე - 3775 ცალი აქცია (3,87549%) და ზურაბ გვანცელაძე 1485 ცალი აქცია - 1,52453% (შემდეგში - მესამე პირები; იხ.

ტ. 1, ს.ფ. 121-143).

4. საარჩელის მოთხოვნა და საფუძვლები

- 4.1. მოსარჩელემ, 2013 წლის 26 ოქტომბერს, სასარჩელო განცხადებით მიმართა თბილისის საქალაქო სასამართლოს მოპასუხეების (იხ. ამ განჩინების 1.1 ქვეპუნქტი და მე-3 პუნქტი) წინააღმდეგ და მოითხოვა: 1. წინამდებარე განჩინების მესამე პუნქტში მითითებული ხელშეკრულების ბათილად ცნობა; 2. მოპასუხე საწარმოს აქციათა რეესტრში იმგვარი ცვლილებების შეტანა, რომელიც აქციათა რეესტრის წარმოებას გულისხმობს 48 704 აშშ დოლარის ფარგლებში; 3. რეგისტრატორის (პირველი მოპასუხის) დავალდებულება, რომ აქციათა რეესტრში, ნაცვლად 4760 აქციისა, მოსარჩელის საკუთრებად დაერეგისტრირებინა 13 561 ცალი (28%) აქცია (იხ.სარჩელი - ტ.1, ს.ფ. 2-13; ტ. მე-2, ს.ფ. 155-166, 2016 წლის 20 მაისისა და 10 ივნისის სასამართლო სხდომის ოქმების აუდიოჩანაწერები).
- 4.2. მოსარჩელის განმარტებით, ემიტენტი საწარმოს დირექტორმა, 2010 წლის 3 მაისს, სამეთვალყურეო საბჭოსთან შეუთანხმებლად, გააფორმა ხელშეკრულება პირველ მოპასუხესთან, რომელიც არასწორად აწარმოებს რეესტრს, რაც ზიანს აყენებს მოსარჩელესა და მთლიანად საწარმოს. ასე მაგალითად, რეგისტრატორი უგულვებელჰყოფს ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2005 წლის 22 ივნისის დადგენილებას (იხ. ამ განჩინების პირველი პუნქტი და 1.1-1.4 ქვეპუნქტები), რომლის თანახმადაც, ემიტენტი საწარმო ორ თანაბარ ნაწილად გაიყო და თითოეულის საწესდებო კაპიტალმა შეადგინა 48 704 აშშ დოლარი. აღნიშნული ცვლილება დასტურდება საჯარო რეესტრის ამონაწერითაც, თუმცა, მოპასუხე არ ითვალისწინებს ამ გარემოებებს და რეესტრს გაორმაგებული კაპიტალის ფარგლებში აწარმოებს. რეგისტრატორს აქციათა რეესტრში შეყვანილი ჰყავს გაყოფილი საწარმოს მეორე დანაყოფის აქციონერები - მესამე პირები.
- 4.3. პირველ და მეორე მოპასუხეებს შორის ადრეც იყო გაფორმებული ხელშეკრულება, რომელიც თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2009 წლის 31 მარტის გადაწყვეტილების საფუძველზე 2003 წლის 16 სექტემბრიდან გაუქმდა. ამ გადაწყვეტილებით სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ აქციათა რეესტრში დაშვებული იყო უზუსტობები. ამის შემდეგ, 2010 წლის 3 მაისს, რეგისტრატორმა ახალი ხელშეკრულება გააფორმა ემიტენტთან და კვლავ არასწორი მონაცემებით აწარმოებს რეესტრს. არასწორი რეესტრის საფუძველზე მოსარჩელის საკუთრებაშია მხოლოდ 4 760 აქცია, ნაცვლად 13 561 აქციისა, რაც აქციათა საერთო რაოდენობის 5% -ია.

5. მოპასუხეების შესაგებელი

- 5.1. მოპასუხეებმა მოთხოვნის გამომრიცხველი შესაგებლით მათ წინააღმდეგ აღძრული სარჩელი არ ცნეს და განმარტეს, რომ მოსარჩელეს მოთხოვნის დაუსაბუთებლობის გამო უარი უნდა ეთქვას სარჩელის დაკმაყოფილებაზე.
- 5.2. სასარჩელო მოთხოვნას არ დაეთანხმნენ არც მესამე პირები და განმარტეს, რომ სარჩელის დასაკმაყოფილებლად აუცილებელი ფაქტობრივი და სამართლებრივი საფუძვლები არ არსებობდა.

6. თბილისის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება და დასკვნები

- 6.1. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2014 წლის 5 ივნისის გადაწყვეტილებით სარჩელი არ დაკმაყოფილდა:
- 6.2. სასამართლომ საქმეში არსებულ მტკიცებულებებზე დაყრდნობით გამოიკვლია და დადგენილად მიიჩნია წინამდებარე განჩინების 1-3 პუნქტებში ასახული ფაქტობრივი გარემოებანი და დავის მოსაწესრიგებლად გამოიყენა 2003-2005 წლებში მოქმედი "მეწარმეთა შესახებ" საქართველოს კანონის მე-14 მუხლის 14.6. პუნქტი, 51-ე მუხლის მე-3 პუნქტი და 54-ე მუხლის 54.6. პუნქტის "ბ" ქვეპუნქტი; აგრეთვე, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის (შემდეგში: სსკ) 170-ე, 172-ე და 312-ე მუხლები, 327-ე მუხლის პირველი და მეორე ნაწილები და განმარტა:
- 6.2.1. "მეწარმეთა შესახებ" საქართველოს კანონის 51-ე მუხლის მე-3 პუნქტის თანახმად, სავალდებულოა აქციათა რეესტრის წარმოება დამოუკიდებელი რეგისტრატორის მეშვეობით, თუ სააქციო საზოგადოება აერთიანებს 50-ზე მეტ აქციონერს. ამ ვალდებულების შესრულების მიზნით, საკანონმდებლო დანაწესი განსაზღვრავს, რომ სააქციო საზოგადოებამ ხელშეკრულება უნდა გააფორმოს დამოუკიდებელ რეგისტრატორთან. განსახილველ შემთხვევაში დადგენილია, რომ ემიტენტ საწარმოში (მეორე მოპასუხე) გაერთიანებულია 50-ზე მეტი აქციონერი, რაც განაპირობებს დამოუკიდებელი რეგისტრატორის მეშვეობით აქციათა რეესტრის წარმოების ვალდებულებას. სწორედ ამ ვალდებულების აღსრულების მიზნით, მხარეებმა, 2010 წლის 3 მაისს, დადეს ფასიანი ქაღალდების რეესტრის წარმოების შესახებ №სრ-233 ხელშეკრულება. მაშასადამე, უდავოა, რომ ამ ურთიერთობაში მხარეებს წარმოადგენდნენ საწარმო (ემიტენტი, პირველი მოპასუხე) და რეგისტრატორი (მეორე მოპასუხე) და შესაბამისად, მხოლოდ მათ ხელეწიფებოდათ, სადავო გაეხადათ მათ შორის არსებული ხელშეკრულების კანონიერება და სათანადო საფუძვლის არსებობის შემთხვევაში ხელშეკრულების ბათილად ცნობის მიღწევა. სასამართლომ განმარტა, რომ აქციათა რეესტრის არასწორად წარმოება, სათანადო გარიგების გარეშე ან მის საწინააღმდეგოდ, უფლებაშელახულ აქციონერს

აძლევს აქციათა რეესტრის კანონსაწინააღმდეგო მონაცემების გამოსწორების (აღმოფხვრის) მიზნით შედაკების უფლებას, რომელსაც არაფერი აქვს საერთო ემიტენტსა და რეგისტრატორს შორის დადებული ხელშეკრულების ბათილად ცნობის შესახებ მოთხოვნასთან. ამდენად, მოსარჩელე, რომელიც მოპასუხე საწარმოს აქციონერია, არ წარმოადგენდა ზემოხსენებული ხელშეკრულების ბათილად ცნობის შესახებ მოთხოვნის უფლების მფლობელ სუბიექტს. სასამართლომ განმარტა, რომ აღნიშნული გარემოება, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის (შემდეგში: სსსკ) 84-ე მუხლის თანახმად, არასათანადო მოსარჩელის მიერ აღძრული დავის ფარგლებში სარჩელის დაკმაყოფილების შესაძლებლობას გამორიცხავდა;

6.2.2. 2003-2005 წლებში მოქმედი "მეწარმეთა შესახებ" საქართველოს კანონის მე-14 მუხლის 14.6. პუნქტის თანახმად, საწარმო, რომლის შემადგენლობაში რამდენიმე საწარმო ერთეულია, შეიძლება დაიყოს მის შემადგენლობაში მყოფ საწარმოებად და ისინი გააგრძელებენ საქმიანობას, როგორც დამოუკიდებელი საწარმოები. გაყოფის შედეგად წარმოქმნილი საწარმოები სოლიდარულად აგებენ პასუხს თავდაპირველი საწარმოს გაყოფამდე არსებულ ვალდებულებებზე. იმავე კანონის 54-ე მუხლის 54.6. პუნქტის "ბ" ქვეპუნქტის თანახმად, სააქციო საზოგადოებაში საერთო კრება უფლებამოსილია მიიღოს გადაწყვეტილება საზოგადოების (საწარმოს) გაყოფის შესახებ. საწარმოთა ნატურით გაყოფა ხორციელდება გაყოფის გეგმის საფუძველზე, რომელსაც პარტნიორები (აქციონერები) საერთო კრებაზე ამტკიცებენ. გაყოფის გეგმა აუცილებლად უნდა შეიცავდეს შემდეგ საკითხებს: ა) დეტალურ დახასიათებას, თუ რა უნდა გამოეყოს საწარმოს; ბ) ორგანიზაციულ-სამართლებრივ ფორმას, რომელიც უნდა შეიქმნას გაყოფილი ქონების საფუძველზე; გ) პარტნიორთა (აქციონერთა) წილობრივი მონაწილეობის შესახებ მონაცემებს იმისდა მიხედვით, თუ ვინ რჩება ძველ საწარმოში და ერთიანდება გამოყოფილში; დ) ინფორმაციას საზოგადოების კრედიტორებთან მოლაპარაკების შესახებ; ე) გაყოფის შედეგად შექმნილი საზოგადოების საწესდებო კაპიტალის ოდენობას. მაშასადამე, საწარმოს რეორგანიზაცია უნდა განხორციელდეს იმგვარი მრავალმხრივი გარიგების (ხელშეკრულების) საფუძველზე, რომელიც პარტნიორთა (აქციონერთა) შეთანხმების საფუძველზე მიიღწევა;

6.2.3. სსკ-ის 327-ე მუხლის პირველი და მეორე ნაწილების თანახმად, ხელშეკრულება დადებულიად ითვლება, თუ მხარეები მის ყველა არსებით პირობაზე შეთანხმდნენ საამისოდ გათვალისწინებული ფორმით. საქალაქო სასამართლომ აღნიშნა, რომ განსახილველ შემთხვევაში, ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2005 წლის 22 ივნისის დადგენილების შესაბამისად, სასამართლომ სამეწარმეო რეესტრში დაარეგისტრირა მოპასუხე საწარმოს ორ თანაბარ საზოგადოებად გაყოფის ფაქტი. ამ დადგენილების საფუძველს

წარმოადგენდა აქციონერთა 2003 წლის 22 სექტემბრის საერთო კრების ოქმი, თუმცა, აღნიშნული ოქმი, გარდა ზემოხსენებული საკითხებისა, არ შეიცავს შეთანხმებას ისეთ არსებით პირობაზეც, როგორცაა გამოსაყოფი ქონება. სასამართლოს შეფასებით ამგვარი ვითარება ცხადყოფდა, რომ არ არსებობდა აქციონერთა საერთო კრების გადაწყვეტილება, რომლის საფუძველზეც როგორც სამართლებრივი, ისე პრაქტიკული თვალსაზრისით, შესაძლებელი იქნებოდა იმ იურიდიული შედეგის მიღწევა, რაც სააქციო საზოგადოების გაყოფას განაპირობებდა. ამ მსჯელობიდან გამომდინარე, მოსარჩელის მითითება ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2005 წლის 22 ივნისის დადგენილებაზე სამართლებრივად მნიშვნელოვანი არ არის, რადგან ამ დადგენილებით განხორციელებულ ცვლილებას არ აქვს ლეგიტიმური საფუძველი, ის იმთავითვე უშედეგო იყო. სწორედ უსარგებლო სარეგისტრაციო მონაცემებისა და აქციონერთა საერთო კრების გადაწყვეტილების არსებობამ შექმნა ის ობიექტურად შეუძლებელი ვითარება, რომ პირველ მოპასუხეს (რეგისტრატორს) არ აქვს შესაძლებლობა, დააკმაყოფილოს მოსარჩელის პრეტენზია და ემიტენტის (მეორე მოპასუხის) აქციათა რეესტრი აწარმოოს გაყოფის შედეგად შემცირებული (განახევრებული) საწესდებო კაპიტალის - 48704 აშშ დოლარის ფარგლებში. შესაბამისად, სარჩელი მოთხოვნის ამ ნაწილშიც დაუსაბუთებლად მიიჩნია სასამართლომ.

6.3. სასამართლომ ყურადღება გაამახვილა ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2005 წლის 4 თებერვლის კანონიერ ძალაში შესულ №2/75 გადაწყვეტილებაზე, რომლითაც მოსარჩელეს უარი ეთქვა შეგებებული სარჩელის იმ მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე, რომლითაც ის ეცადა დაედასტურებინა, რომ არის 13560 ცალი აქციის მესაკუთრე და ამ აქციათა ნაწილი კანონსაწინააღმდეგოდ აქვთ მიკუთვნებული საწარმოს იმ აქციონერებს, რომლებიც განსახილველ დავაში, სხვებთან ერთად, მესამე პირებს წარმოადგენდნენ და განმარტა, რომ ამ გადაწყვეტილებით მოსარჩელეს დაუდასტურდა საკუთრების უფლება მხოლოდ 4 760 აქციაზე (იხ. ამ განჩინების 3.1-3.2.1 ქვეპუნქტები). ამ გარემოებების გათვალისწინებით, რეგისტრატორი მოკლებული იყო ლეგიტიმურ შესაძლებლობას, რომ ემიტენტის აქციათა რეესტრში შეეტანა იმგვარი მონაცემები, რომლითაც დადასტურდებოდა მოსარჩელის საკუთრების უფლება 13561 ცალ აქციაზე. შესაბამისად, სასამართლომ სასარჩელო მოთხოვნა ამ ნაწილშიც დაუსაბუთებლად მიიჩნია.

7. მოსარჩელის სააპელაციო საჩივარი

7.1. თბილისის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით

გაასაჩივრა მოსარჩელემ, რომელმაც მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და, ახალი გადაწყვეტილების მიღებით, სარჩელის სრულად დაკმაყოფილება შემდეგი დასაბუთებით:

7.1.1. სასამართლომ სათანადოდ არ შეაფასა საქმეში არსებული უტყუარი მტკიცებულებები; ყოველგვარი გამოკვლევის გარეშე, არალეგიტიმურად გამოაცხადა ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2005 წლის 22 ივნისის დადგენილება, რომელიც არ ყოფილა დავის საგანი. აპელანტის განმარტებით, აქციონერთა 2003 წლის 22 სექტემბრის საერთო კრების გადაწყვეტილებით საზოგადოება გაიყო, შესაბამისად, მხარეები შეთანხმდნენ გაყოფაზე. ქუთაისის საქალაქო სასამართლომ, სრულყოფილად წარდგენილი კანონიერი მტკიცებულებების საფუძველზე, 2005 წლის 22 ივნისის დადგენილებით დაარეგისტრირა სააქციო საზოგადოების გაყოფა. ამ დადგენილებით განისაზღვრა აქციონერთა ვინაობა, სამეთვალყურეო საბჭოს შემადგენლობა, საწესდებო კაპიტალის ოდენობა და ა.შ. აღნიშნულის გათვალისწინებით, არასწორია სასამართლოს მითითება, რომ საწარმო გაყოფის კონკრეტული გეგმის გარეშე გაიყო და რეალურად, არ არსებობდა მეორე გამოყოფილი საწარმო. აპელანტის შეფასებით, მეორე გამოყოფილი საწარმოს რეგისტრაცია ამ საწარმოს აქციონერების პრობლემაა და აღნიშნული გარემოება არ წარმოადგენდა მისი სარჩელის უარყოფის საფუძველს (იხ. სააპელაციო საჩივარი- ტ. 2, ს.ფ. 433-441).

8. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის განჩინება და დასკვნები

8.1. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 30 მაისის განჩინებით, მოსარჩელის სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა; უცვლელად დარჩა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2014 წლის 5 ივნისის გადაწყვეტილება.

8.2. სასამართლომ სრულად გაიზიარა საქალაქო სასამართლოს მიერ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები (იხ. წინამდებარე განჩინების 1-3 პუნქტები) და მათი სამართლებრივი შეფასება (სსსკ-ის 390.3-ე მუხლის “გ” ქვეპუნქტი) და განმარტა:

8.2.1. მხარეებს შორის სადავო არაა, რომ მოპასუხე საწარმოს ორ ნაწილად გაყოფის შედეგად წარმოქმნილი მე-2 საწარმო სამეწარმეო რეესტრში არ დარეგისტრირებულა. დადგენილია, რომ მეორე მოპასუხის აქციონერთა

2010 წლის 4–8 ივნისის საერთო კრებაზე განიხილეს დღის წესრიგით გათვალისწინებული შემდეგი საკითხები: სააქციო საზოგადოების აქციონერთა სიის შესახებ; დირექტორის ანგარიშის დამტკიცება; სამეთვალყურეო საბჭოს ანგარიშის დამტკიცება; სააქციო საზოგადოების წესდების შეცვლა; საწარმოს უფასო აქციების მიღების უფლების მქონე პირთა შესახებ, აგრეთვე, სააქციო საზოგადოებიდან გამოყოფის საკითხი; სხვა აქტუალური საკითხები;

8.2.2. ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 15.09.2011წ. საქმის მასალებში წარდგენილი საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს 18.09.2014წ. # 192466 ინფორმაციის საფუძველზე დადგენილია, რომ მარეგისტრირებელ ორგანოს წარედგინა ემიტენტი საწარმოს (მეორე მოპასუხის) 2010 წელს 4–8 ივნისის მორიგი საერთო კრების ოქმი და ამ კრების ოქმით დამტკიცებული 2010 წლის წესდება, რომლის საფუძველზეც მოთხოვნილია განმცხადებელი სუბიექტის რეგისტრირებულ მონაცემებში ცვლილებების, მათ შორის - საწარმოს გაყოფის რეგისტრაცია, თუმცა, მარეგისტრირებელმა ორგანომ რეგისტრაციაზე უარი განაცხადა (ტ. 2, ს.ფ.354);

8.2.3. უდავოდ დადგენილია რომ ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2005 წლის 4 თებერვალს №2/75 გადაწყვეტილებით განხილვის საგანს წარმოადგენდა ასევე მოსარჩელის (იმ დავაში - მოპასუხის) შეგებებული სარჩელი მესამე პირებისა (იმ დავაში - მოსარჩელების) და აქციათა დამოუკიდებელი რეგისტრატორის მიმართ. შეგებებული მოსარჩელე საწარმოში აქციათა წილის მის სასარგებლოდ გაზრდას ითხოვდა და მიუთითებდა, რომ მისი კუთვნილი აქციები არასწორად ირიცხებოდა მოპასუხეთა (თავდაპირველ მოსარჩელეთა) სახელზე. ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2005 წლის 4 თებერვლის გადაწყვეტილებით, შეგებებული სარჩელი არ დაკმაყოფილდა, რაც კანონიერ ძალაში შევიდა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2008 წლის 28 მარტის (№ას-917-1224-07) განჩინებით. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე სააპელაციო სასამართლომ დაასკვნა, რომ იმ პირობებში, როდესაც რეგისტრატორს წარდგენილი აქვს კანონიერ ძალაში შესული სასამართლოს გადაწყვეტილება და მის საფუძველზე გაცემული სააღსრულებო ფურცელი აქციონერთა შორის აქციების წილობრივი განაწილების შესახებ, მოსარჩელის მიერ საქმის მასალებში წარდგენილი აქციათა შესყიდვის პირველადი დოკუმენტები, რაც უკვე იყო სასამართლოების მსჯელობისა და შეფასების საგანი ზემოხსენებულ დავაში, რეგისტრატორისთვის აქციათა რეესტრის საწარმოებელ სახელმძღვანელო დოკუმენტებად ვერ გამოდგებოდა, შესაბამისად, უსაფუძვლო იყო მოსარჩელის მოთხოვნა ამ უკანასკნელისათვის აქციათა გაზრდილი წილის, კერძოდ, 4760 ცალი აქციის ნაცვლად 13561 ცალი აქციის დარეგისტრირების თაობაზე რეგისტრატორის (პირველი მოპასუხის) დავალდებულებაზე;

8.2.4. იმ მოთხოვნასთან მიმართებით, რომელიც შეეხებოდა რეგისტრატორის დავალდებულებას, შემცირებული საწესდებო კაპიტალის რეესტრის წარმოების შესახებ, სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა: საქმის გარემოებებით დადგენილია, რომ ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2005 წლის 22 ივნისის დადგენილების სარეზოლუციო ნაწილის შესაბამისად, სამეწარმეო რეესტრში ცვლილებების სახით დადგინდა სს „ტრესტი ქუთმშენის“ ორი თანაბარი წილის სააქციო საზოგადოებად გაყოფა; თუმცა, იმ პირობებში, როდესაც რეგისტრატორს არ გააჩნია სრულყოფილი და დადასტურებული ინფორმაცია საწარმოს გაყოფის თაობაზე, მათ შორის, არ არის წარდგენილი გამყოფი ბალანსი, აქციათა განაწილების რეგისტრატორი მოკლებულია შესაძლებლობას, რომ აქციათა რეესტრი აწარმოოს მხოლოდ იმ მონაცემებზე დაყრდნობით, რაც ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2005 წლის 22 ივნისის დადგენილებითაა განსაზღვრული. შესაბამისად, სასარჩელო მოთხოვნა აქციათა რეესტრში ცვლილებების შეტანის თაობაზე, რაც გულისხმობს აქციათა რეესტრის წარმოებას 48 704 აშშ დოლარის ფარგლებში, როგორც დაუსაბუთებელი, არ უნდა დაკმაყოფილებულიყო (იხ. სააპელაციო სასამართლოს განჩინება - ტ.3, ს.ფ. 195-208).

9. მოსარჩელის საკასაციო საჩივარი

9.1. მოსარჩელემ საკასაციო წესით გაასაჩივრა სააპელაციო სასამართლოს განჩინება, მოითხოვა მისი გაუქმება და, ახალი გადაწყვეტილების მიღებით, სასარჩელო მოთხოვნის სრულად დაკმაყოფილება.

9.2. საკასაციო საჩივარი შემდეგ პრეტენზიებს ეყრდნობა:

9.2.1. სასამართლომ დაარღვია სსსკ-ის 105-ე მუხლი: კერძოდ, მან რევიზია გაუკეთა აქციონერთა 2003 წლის და 2010 წლის კრებებს, ისინი შეაფასა არასრულყოფილად და ჩათვალა არალეგიტიმურად მაშინ, როდესაც ეს ოქმები სხვა სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესულმა გადაწყვეტილებამ სამართლებრივად დასაბუთებულად მიიჩნია;

9.2.2. საზოგადოების ამჟამინდელ დირექტორს არ გააჩნდა უფლებამოსილება, რომ ხელშეკრულება გაეფორმებინა რეგისტრატორთან რეესტრის წარმოებაზე შემდეგ გარემოებათა გამო: ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2005 წლის 4 თებერვლის გადაწყვეტილებით, გაუქმდა სააქციო საზოგადოების 2004 წლის 18 ივნისის სხდომის ოქმი, რომლითაც ბ. გიგაური დაინიშნა დირექტორად და რომელიც სადავო ხელშეკრულებაზე (იხ. წინამდებარე განჩინების მე-3 პუნქტი) ხელმომწერი პირია. ასეც რომ ყოფილიყო, სააქციო საზოგადოების დირექტორს უფლება ჰქონდა, რომ ხელშეკრულება

გაეფორმებინა მხოლოდ იმ სააქციო საზოგადოების აქციათა რეესტრის წარმოებაზე, რომლის საწესდებო კაპიტალი 97 407 აშშ დოლარის ნახევარი, ანუ 48 704 აშშ დოლარია. სასამართლომ არც ის გარემოება გაითვალისწინა, რომ კასატორი, რომელიც სამეთვალყურეო საბჭოს წევრია, უფლებამოსილია, რომ გააკონტროლოს დირექტორის საქმიანობა და დაიცვას საწარმო იმ ზიანისგან, რომელიც ამ ხელშეკრულებით საზოგადოებას ადგება;

9.2.3. რეგისტრატორმა თავადაც უგულებელჰყო სამეწარმეო რეესტრის ჩანაწერი, რომლის თანახმადაც ემიტენტის საწესდებო კაპიტალის ოდენობა 48 704 აშშ დოლარია, მან კი რეესტრში საწესდებო კაპიტალის ოდენობად 97 407 აშშ დოლარი მიუთითა;

9.2.4. კასატორი 13 561 აქციის მფლობელია და საკუთრების დამადასტურებელი დოკუმენტებიც აქვს: აქედან 12 767 აქცია მან სახელმწიფოსგან შეისყიდა, 794 - ერთ-ერთი აქციონერისგან, ხოლო 8 801 - ნულოვან აუქციონზე, თუმცა, დამოუკიდებელი რეგისტრატორი, უკანონოდ აცხადებს უარს რეგისტრაციაზე, რასაც დაუსაბუთებლად ეთანხმება სასამართლოც;

9.2.5. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2009 წლის 31 მარტის გადაწყვეტილებით გაუქმდა 03.05.2010წ. # სრ-233 წინამორბედი 2001 წლის ოქტომბრის N208 ხელშეკრულება, რომელიც პირველ მოპასუხეს მეორე მოპასუხესთან 2001 წლის სექტემბერში ჰქონდა დადებული. შესაბამისად, აქციებთან მიმართებით გაცემული ყველა დოკუმენტი, რომელსაც რეგისტრატორი 2010 წლის 3 მაისამდე აწარმოებდა, უკანონოა. გარდა ამისა, რეგისტრატორის მიერ მითითებულ 2000 წლამდე შედგენილ აქციათა აღრიცხვის ჟურნალზე (მის ასლზე) გაყალბებულია კასატორის ხელმოწერა, რომელიც იმ დროს საზოგადოების დირექტორის თანამდებობაზე მუშაობდა. რეგისტრატორს აქციათა რეესტრის წარმოების საფუძვლად უნდა გამოეყენებინა არა ზემოხსენებული ჟურნალი, არამედ - საწარმოს მონაცემთა ბაზის პირველადი დოკუმენტაცია. კასატორის მტკიცებით, ამ გარემოებაზე არც ერთი ინსტანციის სასამართლოს არ გაუმახვილებია ყურადღება;

9.2.6. დაუსაბუთებელია სასამართლოს მსჯელობა, რომ კასატორს თავისი უფლებების დაცვა შეეძლო 2004 წელს დაწყებულ დავაში, რომელზეც საბოლოო განჩინება საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ 2008 წლის 28 მარტს მიიღო (იხ. 2.4 ქვეპუნქტი). ამ დავაში კასატორი, როგორც

სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარე, მოწმის სტატუსით მონაწილეობდა და მას არ მიეცა საშუალება, თავი დაეცვა, როგორც აქციათა მესაკუთრეს (იხ. დაზუსტებული საკასაციო საჩივარი);

9.2.7. სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული განჩინებით უარყოფილია „მეწარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-15 მუხლით გათვალისწინებული ვადა და რეესტრში განხორციელებული ჩანაწერის უტყუარობა; დარღვეულია ევროპული კონვენცია სამართლიანი სასამართლოს ხელმისაწვდომობის შესახებ; არ არის მიღებული და გათვალისწინებული კანონიერ ძალაში შესული საწარმოს საერთო კრების ოქმები, კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებები; ინფორმაცია საწესდებო კაპიტალის შესახებ (იხ. საკასაციო საჩივარი - ტ.3, ს.ფ. 212-226; დაზუსტებული საკასაციო საჩივარი და მხარის მიერ წარდგენილი განცხადება-შემაჯამებელი მიმოხილვა - ტ. 4).

10. საკასაციო სამართალწარმოების ეტაპი

10.1. საკასაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 4 სექტემბრის განჩინებით, საკასაციო განაცხადი წარმოებაშია მიღებული სსსკ-ის 391-ე მუხლის საფუძველზე დასაშვებობის წინაპირობების შესამოწმებლად.

10.1.1. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2017 წლის 10 ნოემბრის განჩინებით, მოსარჩელის საკასაციო განაცხადი დასაშვებად იქნა მიჩნეული სსსკ-ის 391-ე მუხლის მე-5 ნაწილის “ა” და “ე” ქვეპუნქტების საფუძველზე.

ს ა მ ო ტ ი ვ ა ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი:

საკასაციო სასამართლო საქმის შესწავლისა და საკასაციო საჩივრის იურიდიული დასაბუთებულობის არსებითად განხილვის შედეგად მიიჩნევს, რომ იგი არ უნდა დაკმაყოფილდეს და სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული განჩინება უცვლელად უნდა დარჩეს შემდეგი არგუმენტაციით:

11. სსსკ-ის 404-ე მუხლის პირველი ნაწილით, საკასაციო სასამართლო გადაწყვეტილებას ამოწმებს საკასაციო საჩივრის ფარგლებში. ამავე

კოდექსის 407-ე მუხლის პირველი ნაწილით, საკასაციო სასამართლო იმსჯელებს მხარის მხოლოდ იმ ახსნა-განმარტებაზე, რომელიც ასახულია სასამართლო გადაწყვეტილებებსა და სხდომის ოქმებში. გარდა ამისა, შეიძლება გათვალისწინებული იქნეს ამ კოდექსის 396 - ე მუხლის პირველი ნაწილის „ვ“ ქვეპუნქტში მითითებული ფაქტები; ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება). საკასაციო სასამართლოს მიაჩნია, რომ კასატორის პრეტენზიები დაუსაბუთებელია.

12. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლის პირველი პარაგრაფი ავალდებულებს სასამართლოს, დაასაბუთოს თავისი გადაწყვეტილება, რაც არ უნდა იქნეს გაგებული თითოეულ არგუმენტზე დეტალური პასუხის გაცემად (იხ. ჯღარკავა საქართველოს წინააღმდეგ, # 7932/03; *Van de Hurk v. Netherlands*, par.61, *Garcia Ruiz v. Spain [GC]* par.26; *Jahnke and Lenoble v France (dec.)*; *Perez v France [GC]*, par. 81).
13. სსკ-ის 102 -ე მუხლის თანახმად, „1. თითოეულმა მხარემ უნდა დაამტკიცოს გარემოებანი, რომლებზედაც იგი ამყარებს თავის მოთხოვნებსა და შესაგებელს. 2. ამ გარემოებათა დამტკიცება შეიძლება თვით მხარეთა (მესამე პირთა) ახსნა-განმარტებით, მოწმეთა ჩვენებით, ფაქტების კონსტატაციის მასალებით, წერილობითი თუ ნივთიერი მტკიცებულებებითა და ექსპერტთა დასკვნებით“. საკასაციო სასამართლოს მიაჩნია, რომ სააპელაციო სასამართლოს მიერ გამოკვლეულია ყველა ის მტკიცებულება და ფაქტობრივი გარემოება, რომელიც საჭიროა საკასაციო სამართალწარმოების ეტაპზე საკასაციო საჩივრის არსებითად განხილვის დროს მოთხოვნის იურიდიული დასაბუთებულობის შესამოწმებლად.
- 13.1. სასარჩელო მოთხოვნის საფუძვლიანობის შემოწმებისას, სასამართლო იკვლევს თუ რამდენად ვლინდება სამართლებრივი და ფაქტობრივი გარემოებების ის ერთობლიობა, რომლებიც სასარჩელო მოთხოვნის ან მოთხოვნის გამომრიცხველი შესაგებლის წარმატებას განაპირობებს. სასამართლო ვალდებულია, განსაზღვროს მოთხოვნის ფარგლები (ისე რომ არ გასცდეს მას), მოძებნოს დავის მომწესრიგებელი შესატყვისი სამართლის ნორმა (სპეციალური ან ზოგადი წესი) და დაადგინოს იმ გარემოებათა არსებობა/არარსებობა (ფაქტობრივი გარემოებები), რომლებიც ამ ნორმის გამოყენებისთვის აუცილებელ წინაპირობებს წარმოადგენენ;

13.2. საკასაციო სასამართლომ არაერთ საქმეში განმარტა: „სასამართლოს უპირველესი ამოცანაა, დაადგინოს, თუ რას ითხოვს მოსარჩელე მოპასუხისაგან და რის საფუძველზე, ანუ რომელ ფაქტობრივ გარემოებებზე ამყარებს თავის მოთხოვნას. სასამართლომ მხარის მიერ მითითებული მოთხოვნის ფარგლებში უნდა მოძებნოს ის სამართლებრივი ნორმა (ნორმები), რომელიც იმ შედეგს ითვალისწინებს, რისი მიღწევაც მხარეს სურს. ამასთან, მოთხოვნის სამართლებრივ საფუძვლად განხილული ნორმა (ან ნორმები) შეიცავს იმ აღწერილობას (ფაქტობრივ შემადგენლობას), რომლის შემოწმებაც სასამართლოს პრეროგატივაა და რომელიც უნდა განხორციელდეს ლოგიკური მეთოდების გამოყენების გზით, ანუ სასამართლომ უნდა დაადგინოს, ნორმაში მოყვანილი აბსტრაქტული აღწერილობა რამდენად შეესაბამება კონკრეტულ ცხოვრებისეულ სიტუაციას და გამოიტანოს შესაბამისი დასკვნები. ის მხარე, რომელსაც აქვს მოთხოვნა მეორე მხარისადმი, სულ მცირე, უნდა უთითებდეს იმ ფაქტობრივ შემადგენლობაზე, რომელსაც სამართლის ნორმა გვთავაზობს. აქედან გამომდინარე, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ მოთხოვნის სამართლებრივი საფუძვლის რომელიმე ფაქტობრივი წანამძღვრის (სამართლებრივი წინაპირობის) არარსებობა გამორიცხავს მხარისათვის სასურველი სამართლებრივი შედეგის დადგომას (იხ. სუსგ ას 15-29-1443-2012, ას-973-1208-04; ას 664-635-2016).

14. საკასაციო სასამართლომ არსებითად განიხილა მოსარჩელის საკასაციო შედავების როგორც მატერიალური, ასევე სამართლებრივი საფუძვლები და ასკვნის:

14.1. სასარჩელო მოთხოვნის ძირითადი არსი, გარდა რეგისტრატორსა და საწარმოს შორის დადებული ხელშეკრულების ბათილად ცნობისა, ისაა, რომ კასატორი მოითხოვს რეგისტრატორისათვის აქციათა რეგისტრაციის დავალდებულებას და ამ გზით ცდილობს, გაზარდოს თავისი აქციების რაოდენობა საზოგადოებაში. სწორედ ამ მიზნით მოსარჩელე მიუთითებს კონკრეტულ ფაქტობრივ და სამართლებრივ გარემოებებზე (იხ.4.1-4.3 ქვეპუნქტები).

14.2. საკასაციო სასამართლო იზიარებს ქვემდგომი ინსტანციის სასამართლოს მსჯელობას, რომ რეგისტრატორსა და საწარმოს შორის დადებული ხელშეკრულების ბათილად ცნობის მოთხოვნაზე მოსარჩელეს უარი ეთქვა იმ საფუძველით, რომ ეს უკანასკნელი არ წამოადგენდა ასეთი მოთხოვნის უფლების მქონე სუბიექტს (იხ. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2016 წლის 17 ივნისის გადაწყვეტილების 6.1. ქვეპუნქტი), ანუ ის არ წარმოადგენდა ხელშეკრულების მხარეს, რაც სსსკ-ის 84-ე მუხლის შესაბამისად, მოთხოვნაზე უარის თქმის საპროცესო საფუძველია. საკასაციო სასამართლო

განმარტავს, რომ აქციათა რეესტრში მონაცემთა არასწორი რეგისტრაცია უფლებაშელახულ აქციონერს აქციათა რეესტრის კანონსაწინააღმდეგო მონაცემების გამოსწორების (აღმოფხვრის) მიზნით შედავების უფლებას აძლევს და არაფერი აქვს საერთო ემიტენტსა და რეგისტრატორს შორის დადებული ხელშეკრულების ბათილად ცნობის შესახებ მოთხოვნასთან, რადგან ასეთი მოთხოვნა მხარისათვის სასურველ იურიდიულ შედეგს არ იწვევს;

14.3. ემიტენტსა და რეგისტრატორს (მოპასუხეებს) შორის დადებული სადავო ხელშეკრულების შეფასებისას საკასაციო სასამართლო ყურადღებას გაამახვილებს იმაზე, თუ რამდენად პერსპექტიულია პროცესუალური თვალსაზრისით სასარჩელო მოთხოვნა მაშინ, როდესაც გამოკვეთილი არაა მოსარჩელის იურიდიული ინტერესი, ანუ რა სამართლებრივ შედეგს განაპირობებს მოსარჩელისათვის სასამართლოს მიერ ხელშეკრულების ბათილად ცნობა. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ განსახილველ დავაში სასარჩელო მოთხოვნის (ხელშეკრულების ბათილად ცნობის) დაკმაყოფილებას პროცესუალურად გამორიცხავს ის გარემოება, რომ მოსარჩელის მიერ არაა დასაბუთებული, იურიდიულად სასარგებლო რა შედეგს განაპირობებს მისთვის ამ ხელშეკრულების ბათილად ცნობა, ანუ სხვაგვარად რომ ვთქვათ, არ იკვეთება ის იურიდიული ინტერესი (სსსკ-ის 180-ე მუხლი), რომელიც მოსარჩელეს ამ მოთხოვნის მიმართ აქვს. იურიდიული ინტერესის ცნებაში იგულისხმება ის მატერიალურსამართლებრივი უფლება, რომლის დაცვასაც უზრუნველყოფს აღიარებითი სარჩელი. მოსარჩელის მიერ ხელშეკრულების ბათილად ცნობის მოთხოვნა გამართლებული იქნებოდა, თუკი მოსარჩელე დაადასტურებდა, რომ ხელშეკრულების ბათილად ცნობით იგი გარკვეული იურიდიული ინტერესის დაკმაყოფილებას შეძლებდა და სამართლებრივად გაიუმჯობესებდა მდგომარეობას;

14.4. საქმის მასალებიდან და სასარჩელო მოთხოვნის შინაარსიდან ირკვევა, რომ გარდა ხელშეკრულების ბათილად ცნობისა, მოსარჩელის მოთხოვნას წარმოადგენს მისთვის იმაზე მეტი რაოდენობის აქციის გადაცემა და აქციათა რეესტრში შესაბამისი ცვლილების რეგისტრაცია, ვიდრე მას ამჟამად აქვს აღრიცხული. მოსარჩელის ამ უკანასკნელი მოთხოვნის განხორციელებასთან სადავო ხელშეკრულებას სამართლებრივი (მატერიალური) კავშირი არ აქვს, სხვა იურიდიულ ინტერესზე კი, მხარეს არ მიუთითებია (იხ. სუსგ: #ას-937-887-2015, 10.11.2015წ);

14.5. საკასაციო სასამართლოს დიდმა პალატამ, სსსკ-ის 180-ე მუხლის განმარტებისას, აღნიშნა, რომ „აღიარებითი სარჩელის დაკმაყოფილებით, მოსარჩელემ უნდა განხორციელოს კონკრეტული უფლება და ამ უფლების განხორციელება დაკავშირებული

უნდა იყოს უშუალოდ აღიარებითი სარჩელით მოთხოვნილი უფლების აღიარებასთან. სხვა საკითხია იურიდიული შედეგის არსებობის ან არარსებობის დადგენის სურვილი. იურიდიული ინტერესის არსებობის დადგენისათვის უპირატესად უნდა გაირკვეს, გაუმჯობესდება თუ არა მოსარჩელის სამართლებრივი მდგომარეობა მისი აღიარებითი მოთხოვნის დაკმაყოფილების შემთხვევაში“ (იხ.სუსგ #ას-121-117-2016, 17.03.2016წ.).

14.6. საკასაციო შესაგებელში რეგისტრატორი (პირველი მოპასუხე) უთითებს, რომ ურთიერთგამომრიცხველია თავად სასარჩელო მოთხოვნებიც: ერთი მხრივ, მოსარჩელე ითხოვს საწარმოს მიერ რეგისტრატორთან დადებული ხელშეკრულების ბათილად ცნობას და, მეორე მხრივ - იმავე რეგისტრატორისთვის სწორედ ამ ხელშეკრულებით განსაზღვრული ქმედების განხორციელების დაავალდებულებას. ლოგიკურად, თუ სასამართლო დააკმაყოფილებს პირველ სასარჩელო მოთხოვნას და რეგისტრატორთან დადებულ ხელშეკრულებას ბათილად მიიჩნევს, შეუძლებელი გახდება და გამოირიცხება, რომ მოპასუხეს იმ ქმედების (რეესტრის წარმოება და მასში ცვლილების შეტანა) განხორციელება დაევალოს, რომელსაც, მოსარჩელის მტკიცებით, სწორედ სადავო და შემდეგ გაბათილებული ხელშეკრულება ითვალისწინებდა, რომ აღარაფერი ითქვას იმაზე, რომ კერძოსამართლებრივ ურთიერთობებში ხელშეკრულების, კრების ოქმის და სხვ. ბათილად ცნობა, არ წარმოადგენს დამოუკიდებელ სასარჩელო მოთხოვნას; აღნიშნული კი სწორედ იმ სამართლებრივი შედეგის მიუღწევლობითაა განპირობებული, რისკენაც მხარე ილტვის. მიკუთვნებითი მოთხოვნის აღძვრის შესაძლებლობა გამორიცხავს აღიარებითი სარჩელის აღძვრას, ხოლო თუ მხოლოდ ამ უკანასკნელი სახის სარჩელის აღძვრაა შესაძლებელი, მაშინ დადასტურებული უნდა იქნეს მხარის იურიდიული ინტერესი განსახილველი დავისადმი, ანუ სამართლებრივად როგორ გაიუმჯობესებს მხარე მდგომარეობას, მიიღებს თუ არა აღსრულებად გადაწყვეტილებას, რომელიც იურიდიულად უკეთეს მდგომარეობაში ჩააყენებს მას.

15. მეორე სასარჩელო მოთხოვნასთან (საზოგადოებაში მოსარჩელის აქციების რაოდენობის გაზრდასთან) და კასატორის შედავებასთან დაკავშირებით, რომ სასამართლომ დაუსაბუთებლად არ დაავალდებულა რეგისტრატორი, მოსარჩელის სასარგებლოდ დაერეგისტრირებინა 13 561 აქცია, საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ ამ მოთხოვნის დადასტურებას კასატორი იმაზე მითითებით ცდილობს, რომ მას ამ ოდენობის აქციებზე საკუთრების უფლების დამადასტურებელი დოკუმენტი გააჩნია, ხოლო „*ჟურნალზე ხელმოწერა, რომელიც რეესტრის მონაცემებს დაედო საფუძვლად, - ყალბია*“ (იხ. წინამდებარე განჩინების 9.2.1-9.2.5 ქვეპუნქტები)

15.1. საკასაციო სასამართლო არ იზიარებს კასატორის მტკიცებას 13 561 აქციაზე მისი საკუთრების უფლების არსებობის შესახებ. სასამართლო მიუთითებს მესამე პირების მიერ საქმეში წარდგენილი მტკიცებულებების

(ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2005 წლის 4 თებერვლის გადაწყვეტილება, ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2007 წლის 2 ოქტომბრის კანონიერ ძალაში შესული განჩინება, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2008 წლის 28 მარტის განჩინება და სააღსრულებო ფურცელი; იხ. ტ.1, ს.ფ. 148-221) როგორც მატერიალურსამართლებრივ, ისე - საპროცესოსამართლებრივ მნიშვნელობაზე და განმარტავს:

15.1.1. სსსკ-ის 106-ე მუხლით დადგენილია საპროცესო ვალდებულებებისგან (მტკიცების ტვირთისგან) მხარეთა გათავისუფლების სპეციფიკური და განსაკუთრებული, ამასთან - ამომწურავი საფუძვლები, კერძოდ, ნორმა ათავისუფლებს მხარეებს ვალდებულებისაგან, წარმოადგინონ მტკიცებულებები ისეთი ფაქტების დასადასტურებლად, რომლებსაც თუმცა ემყარება მათი მოთხოვნები, თუ შესაგებელი, მაგრამ დამტკიცებას არ საჭიროებენ. ესენია: ა) ფაქტები, რომლებსაც სასამართლო საყოველთაოდ ცნობილად მიიჩნევს; ბ) ფაქტები, რომლებიც დადგენილია ერთ სამოქალაქო საქმეზე სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით, თუ სხვა სამოქალაქო საქმეების განხილვისას იგივე მხარეები მონაწილეობენ;

15.1.2. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ განსახილველ დავაში მესამე პირების მიერ წარდგენილია შესაგებელი (სსსკ-ის 201-ე მუხლი), რომელიც სასარჩელო მოთხოვნას გამორიცხავს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2007 წლის 2 ოქტომბრის კანონიერ ძალაში შესულ განჩინებაზე მითითებით. აღნიშნული განჩინება საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2008 წლის 28 მარტის განჩინებით კანონიერ ძალაში შევიდა, ხოლო ამ განჩინების საფუძველზე 2008 წლის 14 მაისს მესამე პირებზე გაიცა სააღსრულებო ფურცელი, რომლითაც განისაზღვრა მოპასუხე საწარმოში მესამე პირთა (როგორც აქციონერთა) კუთვნილი წილი. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ ჩამოთვლილი მტკიცებულებები განსახილველ დავაში მატერიალური თვალსაზრისით არსებითი მნიშვნელობისაა შემდეგ გარემოებათა გამო: სსსკ-ის 266-ე მუხლის თანახმად გადაწყვეტილების კანონიერ ძალაში შესვლის შემდეგ მხარეებს, აგრეთვე მათ უფლებამოსცვლეებს არ შეუძლიათ ხელახლა განაცხადონ სასამართლოში იგივე სასარჩელო მოთხოვნები იმავე საფუძველზე, აგრეთვე სადავო გახადონ სხვა პროცესში გადაწყვეტილებით დადგენილი ფაქტები და სამართლებრივი ურთიერთობანი.

15.2. საკასაციო სასამართლომ შეისწავლა პრეიუდიციული ფაქტების დამდგენი სამივე სამართლებრივი აქტი, მასში მონაწილე მხარეთა ვინაობა, მათი სამართლებრივი მოთხოვნები, დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები და განმარტავს: ზემოხსენებული გადაწყვეტილება მიღებულია საქმეზე, რომელშიც მოსარჩელე მხარეს წარმოადგენდნენ განსახილველი დავის მესამე პირები, ხოლო მოპასუხეებს - კასატორი, ასევე, ბადრი გიგაური და ქუთაისის სანოტარო ბიუროს ნოტარიუსი (დავის საგანი - სს „ტრესტი

ქუთმშენის“ სამეთვალყურეო საბჭოს 2004 წლის 18 ივნისის სხდომის ოქმის ბათილად და აქციათა პროცენტული წილის დადგენილად ცნობა). მითითებულ საქმეზე სასამართლოს განხილვის საგანი იყო მოპასუხის (კასატორის) შეგებებული სარჩელი, რომლითაც იგი მის სასარგებლოდ აქციათა რაოდენობის გაზრდას ითხოვდა. ამ მიზნით შეგებებული მოსარჩელე მესამე პირებისგან მთლიანობაში 3551 აქციის გამოთხოვასა და ამ აქციების მესაკუთრედ ცნობას მოითხოვდა;

15.2.1. ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2005 წლის 4 თებერვლის გადაწყვეტილებით, თავდაპირველი სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, ხოლო შეგებებული სარჩელი - არ დაკმაყოფილდა, რაც სააპელაციო წესით გაასაჩივრა შეგებებულმა მოსარჩელემ (მოცემული დავის კასატორმა). ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2007 წლის 2 ოქტომბრის განჩინებით, რომელიც შემდეგ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2008 წლის 28 მარტის განჩინებით კანონიერ ძალაში შევიდა, საქალაქო სასამართლოს 2005 წლის 4 თებერვლის გადაწყვეტილება უცვლელად დარჩა (იხ. აღნიშნული გადაწყვეტილება/განჩინებები - ტ. 1, ს.ფ. 163-181).

15.3. კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების საფუძველზე სასამართლომ დაადგინა:

15.3.1. სს „ქუთმშენის“ საწესდებო კაპიტალი შეადგენდა 97 407 აშშ დოლარს (თითოეული აქციის ნომინალური ღირებულება - 1 აშშ დოლარი). მხარეთა შორის სადავო არ იყო ის გარემოება, რომ აქციონერებმა შეიძინეს 11 617 აქცია, 1999 წლის 22 იანვრიდან 8 თებერვლამდე გამართული რამდენიმე სპეციალიზებული აუქციონების მეშვეობით. შეგებებულმა მოსარჩელემ - ა. ალავიძემ (რომელიც ამჟამად კასატორია) პირველად გამართულ სპეციალიზებულ აუქციონზე სავაჭროდ გამოტანილი 11 617 აქციიდან, ნულოვანი საწყისი ფასით, შეიძინა 7923 ცალი აქცია, რაც დასტურდებოდა აუქციონის ჩატარების შედეგებისა და სააქციო საზოგადოების აქციათა მიმღებ პირთა სიით. კასატორის მიერ პირველ აუქციონზე შეძენილი 7923 აქციიდან 4338 აქცია გადანაწილდა აქციონერთა შორის, რაც აპელანტმა სადავოდ მიიჩნია (მთლიანად 4338 აქციის ნაწილში). ქუთაისის საოლქო სასამართლოს სამოქალაქო, სამეწარმეო და გავრცელების საქმეთა პალატის 2005 წლის 13 ოქტომბრის გადაწყვეტილებით, ზაურ ლომთაძეზე გადაცემული 787 აქციის ნაწილში ა. ალავიძის შეგებებული სარჩელი განუხილველად იქნა დატოვებული (იხ. ტ.1, ს.ფ.164) და შესაბამისად, შესაფასებელი დარჩა 3551 ცალი (4338-787) აქციის საკუთრებაში გადაცემის კანონიერება;

15.3.2. სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა, რომ ა. ალავიძის (აპელანტის),

როგორც ფიზიკური პირის, უფლება ზემოხსენებულ აქციებზე არ დასტურდებოდა შემდეგ გარემოებათა გამო: სპეციალიზებულ აუქციონზე აპელანტი მოქმედებდა სს „ტრესტი ქუთმშენის“ სახელით, რაც დასტურდებოდა ამონაწერით სამეწარმეო რეესტრიდან, რომლის შესაბამისადაც კასატორი, 1996 წლის 4 სექტემბრიდან 2000 წლის 31 იანვრამდე, სს „ტრესტი ქუთმშენის“ დირექტორს წარმოადგენდა. სააპელაციო სასამართლოს მითითებით, სპეციალიზებულ აუქციონზე აპელანტის (კასატორის), როგორც სს „ტრესტი ქუთმშენის“ წარმომადგენლის მონაწილეობას დამატებით ადასტურებდა სახელმწიფო ქონების მართვის სამმართველოს 1999 წლის 26 იანვრის წერილიც, რომლის მიხედვითაც აპელანტს, როგორც სააქციო საზოგადოების დირექტორს, ეცნობა სპეციალიზებული აუქციონის აქციათა ნულოვანი საწყისი ფასით ჩატარების თარიღი და დაევალა კოლექტივის ინფორმირება. სააპელაციო სასამართლომ ყურადღება გაამახვილა იმ გარემოებაზეც, რომ აპელანტის (ამჟამინდელი კასატორის) მიერ საქმეზე მტკიცებულებად წარდგენილ ქვითარში სპეციალიზებულ აუქციონზე 315 ლარის შეტანის თაობაზე მითითებულია ზუსტად ის რეკვიზიტები (სს „ტრესტი ქუთმშენი“, კოდი - 480168), რაც აუცილებელი იყო სპეციალურ აუქციონში აქციათა ნულოვანი საწყისი ფასით მონაწილე იურიდიული პირისთვის. გარდა ამისა, სააქციო საზოგადოების 11 617 აქციის გასაყიდად სპეციალიზებული აუქციონის ჩატარების შესახებ გამოცხადდა გაზეთ „საქართველოს რესპუბლიკის“ 1999 წლის 22 იანვრის ნომერში და იმავდროულად, საქართველოს სახელმწიფო ქონების მართვის სამმართველომ, 1999 წლის 26 იანვარს, აპელანტს (კასატორს), როგორც საზოგადოების დირექტორს, წერილობით აცნობა დამატებითი აუქციონის ჩატარების თარიღის შესახებ და მასვე დაავალა კოლექტივის ინფორმირება აღნიშნულის თაობაზე. კოლექტივის ინფორმირების თაობაზე აპელანტს (ამ დავაზე კასატორს) დავალება არ შეუსრულებია, თუმცა, აუქციონის ჩატარების ოქმი, სააპელაციო სასამართლომ, აპელანტის, როგორც სააქციო საზოგადოების ხელმძღვანელისა და წარმომადგენლის მიერ, 7923 აქციის აუქციონზე შეძენის ფაქტის დასადასტურებლად საკმარის მტკიცებულებად მიიჩნია. სასამართლოს დასკვნით, აღნიშნული გარემოებები გამორიცხავდა, რომ აპელანტმა 7923 აქცია 315 ლარად შეიძინა როგორც ფიზიკურმა პირმა, და არა - როგორც იურიდიული პირის წარმომადგენელმა;

- 15.4. საქართველოს სახელმწიფო ქონების მართვის მინისტრის მოადგილის 1999 წლის 14 აპრილის №06/165 წერილის შესაბამისად, აქციათა რეგისტრატორს დაევალა 11 617 აქციის მფლობელთა დარეგისტრირება რეგისტრაციის ჟურნალში. აქციონერთა აქციების კონსოლიდირებული სიის მონაცემების შესაბამისად, რომელიც აპელანტის (კასატორის) მიერ იყო ხელმოწერილი,

1999 წლის 24 დეკემბერს, დამოუკიდებელი რეგისტრატორის მიერ შედგა სააქციო საზოგადოების აქციათა რეესტრი, სადაც აპელანტის (კასატორის) საკუთრებაში დაფიქსირებულია მხოლოდ 4 760 აქცია. ვინაიდან ამ უკანასკნელმა დავის განხილვისას ვერ წარადგინა სპეციალიზებულ აუქციონზე შეძენილ 7923 აქციაზე მისი, როგორც ფიზიკური პირის, საკუთრების დამადასტურებელი მტკიცებულებები (აქციათა ჟურნალის ჩანაწერი, სერტიფიკატები ან ამონაწერი აქციათა რეესტრიდან), სააპელაციო სასამართლომ დაასკვნა, რომ აპელანტის (ამჟამინდელი კასატორის) საკუთრების უფლება მხოლოდ 4 760 აქციაზე დგინდებოდა. ამასთან, სასამართლომ განმარტა, რომ საქმეში წარდგენილი იყო კანონიერ ძალაში შესული სასამართლოს გადაწყვეტილება (იგულისხმება ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2005 წლის 4 თებერვლის ის გადაწყვეტილება, რომლითაც ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა თავდაპირველი სასარჩელო მოთხოვნა და დადგინდა მოსარჩელების საკუთრების უფლება აქციათა გარკვეულ რაოდენობაზე. აღნიშნული გადაწყვეტილება კანონიერ ძალაში შევიდა გასაჩივრების ვადის გასვლის შემდეგ და მის საფუძველზე თავდაპირველ მოსარჩელებზე /ამ საქმეში - მესამე პირებზე/ სააღსრულებო ფურცელიც გაცემულია).

15.4.1. საკასაციო სასამართლო ყურადღებას გაამახვილებს მესამე პირების კანონით დაცულ იმ უფლებებზე, რომელიც კანონიერ ძალაში შესული სასამართლო გადაწყვეტილების აღსრულებას უკავშირდება და რომელიც მესამე პირებმა შესაგებლის ფარგლებში კასატორის სასარჩელო მოთხოვნას დაუპირისპირეს;

15.4.2. კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების აღსრულება სამართლიანი სასამართლოს განუყოფელი ნაწილია, რადგან კონკრეტულ დავაზე მიღწეული სამართლებრივი შედეგი, მისი რეალურად აღსრულების გარეშე, ვერ ქმნის მხარის სამართლიანი დაკმაყოფილების საფუძველს, აღნიშნული კი გადაწყვეტილების მიმღები სასამართლოს ზრუნვის საგანია და სამართლებრივი უსაფრთხოების შემადგენელი ნაწილი, რათა თითოეულმა მხარემ მიიღოს მართლმსაჯულების განხორციელების შედეგი არა ფორმალურად, კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების სახით, არამედ - მისი აღსრულების გზით;

15.4.3. „საკასაციო სასამართლო ხაზგასმით აღნიშნავს, რომ სასამართლოსადმი მიმართვის უფლება შედეგზე ორიენტირებული უფლებაა და თუნდაც სასურველი გადაწყვეტილების მიღება არასაკმარისია აღნიშნული მიზნის მისაღწევად, გადაწყვეტილების დროული და სრულყოფილი აღსრულების გარეშე. ამ კონტექსტში მნიშვნელოვანია ევროსასამართლოს გადაწყვეტილება „აპოსტოლი საქართველოს წინააღმდეგ“, სადაც განმცხადებლის საჩივარი კანონიერ ძალაში შესული სასამართლო გადაწყვეტილების აღსრულების უფლებას ეხება. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს განმარტებით, აღნიშნული უფლება, „სასამართლო პროცესის“ განუყოფელი ნაწილია მე-6 მუხლის პირველი

პუნქტის მიზნებისთვის (**Apostol v. Georgia; §37; ასევე იხ. Hornsby v. Greece, §40**). ამასთან, საქმეზე შპს „იზა და მაკრაჰიძე“ საქართველოს წინააღმდეგ სასამართლო აღნიშნავს, რომ „სამართლიანი სასამართლო განხილვის უფლება მოიცავს ძალაში შესული გადაწყვეტილების აღსრულების უფლებას. ეს უფლება არარეალური იქნებოდა, თუ კონტრაქტორი სახელმწიფოს ეროვნული სამართლებრივი სისტემა შესაძლებელს გახდიდა, ძალაში შესული საბოლოო გადაწყვეტილება ერთი მხარის საზიანოდ არაქმედითი დარჩენილიყო. ნებისმიერი სასამართლოს მიერ გამოტანილი გადაწყვეტილების აღსრულება „სასამართლო პროცესის“ განუყოფელ ნაწილად უნდა განიხილებოდეს მე-6 მუხლის მიზნებიდან გამომდინარე (**IZA Ltd and Makrakhidze v. Georgia, §42; სხვა პრეცედენტთა შორის იხ. Burdov v. Russia, §34; Hornsby v. Greece, §40**) - იხ. სუსგ # ას-1238-1161-2015, 12.02.2016წ; შდრ.სუსგ-ები: # ას-1187-1117-2015, 05. 02.2016წ; #ას-1132-1065-2015, 03.05.2016წ; # ას-650-616-2015, 26.07.2017წ. .

15.5. საკასაციო სასამართლოს სამართლებრივად დაუსაბუთებლად და უსაფუძვლოდ მიაჩნია კასატორის (მოსარჩელის) მოთხოვნა, რომ დანარჩენ აქციონერთაგან გამოთხოვილი იქნეს 3 551 აქცია, ვინაიდან ისინი უკვე წარმოადგენენ სადავო აქციების კანონით დადგენილი წესით რეგისტრირებულ მესაკუთრეებს; ზემოხსენებული კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებებით დადგენილია, რომ მოსარჩელეს (კასატორს) საწარმოში მხოლოდ 4 760 აქციაზე გააჩნდა საკუთრების უფლება და არა - მეტზე. ამდენად, სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობა და დასკვნები სარჩელის უარყოფის თაობაზე მართებულია და დასაბუთებული;

15.6. პრეიუდიციული ფაქტების მნიშვნელობის შესახებ საკასაციო სასამართლოს მიერ დადგენილი პრაქტიკით განმარტებულია: „სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 106-ე მუხლის „ბ“ ქვეპუნქტის თანახმად, წინასწარ დადგენილი ძალის მქონე ფაქტებად კანონმდებელი განიხილავს კანონიერ ძალაში შესული სასამართლო გადაწყვეტილებით დადგენილ ფაქტებს და მხარეს მათ დასადასტურებლად მტკიცებულებათა წარდგენის ვალდებულებისაგან ათავისუფლებს იმ შემთხვევაში, თუ სამოქალაქო საქმის განხილვისას იგივე მხარეები მონაწილეობენ, ანუ პრეიუდიციული ძალის მქონედ ფაქტობრივი გარემოების მიჩნევისათვის, სავალდებულოა, არსებობდეს სამოქალაქო საქმეზე მიღებული, კანონიერ ძალაში შესული სასამართლო გადაწყვეტილება და ამ გადაწყვეტილების სუბიექტები სხვა სამოქალაქო საქმის მხარეებად უნდა გვევლინებოდნენ. თავად პრეიუდიციულ ფაქტებში იგულისხმება ისეთი იურიდიულად მნიშვნელოვანი ფაქტობრივი გარემოებები, რომლებითაც განსაზღვრულია მხარეთა მატერიალურ-სამართლებრივი ურთიერთობით გათვალისწინებული უფლებები და ვალდებულებები, რაც საფუძვლად დაედო გადაწყვეტილების გამოტანას. პრეიუდიციულობის შემოწმების დროს მნიშვნელობა ენიჭება როგორც იმ პროცესუალურ-სამართლებრივ კრიტერიუმებს, რომლითაც განისაზღვრება კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების ფორმალური მოთხოვნები, ასევე ამ გადაწყვეტილებით დადგენილი ფაქტობრივი გარემოების შინაარსს. მოქმედი კანონმდებლობით დადგენილია ასევე სასამართლო

გადაწყვეტილების მატერიალური კანონიერი ძალა, რომელიც უზრუნველყოფს გადაწყვეტილების საბოლოო ხასიათსა და სავალდებულობას არა მარტო კონკრეტული პროცესისათვის, არამედ მის ფარგლებს გარეთაც, კერძოდ, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 266-ე მუხლის შესაბამისად, გადაწყვეტილების კანონიერ ძალაში შესვლის შემდეგ მხარეებს, აგრეთვე, მათ უფლებამონაცვლებს არ შეუძლიათ ხელახლა განაცხადონ სასამართლოში იგივე სასარჩელო მოთხოვნები იმავე საფუძველზე, აგრეთვე, სადავო გახადონ სხვა პროცესში გადაწყვეტილებით დადგენილი ფაქტები და სამართლებრივი ურთიერთობანი (იხ.სუსგ-ები: # ას-827-791-2014; # ას-592-560-2015; # ას-895-845-2015; # ას-58-56-2016, # ას-1199-1159-2016; # ას-824-790-2016).

16. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ პრეზუმირებული ფაქტები ერთმნიშვნელოვნად განაპირობებს იმას, რომ მხარე, რომელიც თავის მოთხოვნას თუ შესაგებელს ასეთ ფაქტებზე აფუძნებს, თავისუფლდება მტკიცების ტვირთისგან და გასაბათილებლად უბრუნდება მოწინააღმდეგე მხარეს, რომელსაც მისი გაქარწყლება ევალება. განსახილველ შემთხვევაში, ვინაიდან იმავე მხარეებს შორის წარმოებულ სხვა სამოქალაქო საქმეზე, სასამართლოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილებით დადგენილია პრეიუდიციული ფაქტები, ის შესაძლებელია გაქარწყლდეს (ბათილად გამოცხადდეს) მხოლოდ პროცესუალური საფუძველით - სსსკ-ის 421-423-ე მუხლის საფუძველზე. მოხმობილი ნორმები ახლად აღმოჩენილ გარემოებათა გამო საქმის წარმოების განახლებას ითვალისწინებს. აღნიშნული საფუძველით შესაძლებელია, რომ პრეიუდიციული მნიშვნელობის მქონე ფაქტები, რომლებსაც გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილის შინაარსი დაეფუძნა, იმგვარად შეფასდეს, რომ კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების ბათილად ცნობა (გადასინჯვა) განაპირობოს.
17. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ საქართველოს კონსტიტუციის 85.3-ე მუხლით გარანტირებულია სამართალწარმოების განხორციელება მხარეთა შეჯიბრებითობისა და თანასწორობის საწყისებზე, რაც, ასევე, ასახულია სსსკ-ის მე-4 და მე-5 მუხლებში, ამასთან, სასამართლოსათვის არავითარ მტკიცებულებას არა აქვს წინასწარ დადგენილი ძალა. სასამართლო აფასებს მტკიცებულებებს თავისი შინაგანი რწმენით, რომელიც უნდა ემყარებოდეს მათ ყოველმხრივ, სრულ და ობიექტურ განხილვას, რის შედეგადაც მას გამოაქვს დასკვნა საქმისათვის მნიშვნელობის მქონე გარემოებების არსებობის ან არარსებობის შესახებ. მხარეები თავად წარუდგენენ სასამართლოს მტკიცებულებებს, რომლებსაც ეფუძნება მათი მოთხოვნა. სასამართლო აფასებს მტკიცებულებებს თავისი შინაგანი რწმენით, რომელიც უნდა ემყარებოდეს მათ ყოველმხრივ, სრულ და ობიექტურ განხილვას, რის შედეგადაც გამოაქვს დასკვნა საქმისათვის

მნიშვნელობის მქონე გარემოებების არსებობის ან არარსებობის შესახებ (სსსკ-ის 105-ე მუხლი). აღნიშნული გულისხმობს, რომ მხარისათვის სასარგებლო გადაწყვეტილების მიღებას მნიშვნელოვნად განაპირობებს შეჯიბრებითობა, რომელიც მხარის არა მარტო დისპოზიციური უფლებაა, არამედ - საპროცესო ვალდებულებაც.

18. განსახილველ შემთხვევაში მოსარჩელემ, რომლის სასარჩელო მოთხოვნასაც მოპასუხებმა სამართლებრივად ვარგისი შესაგებელი (კანონიერ ძალაში შესული სასამართლოს გადაწყვეტილებით დადგენილი ფაქტები) დაუპირისპირეს, ვერ უზრუნველყო მტკიცების ტვირთის წარმატებით რეალიზება, ანუ პრეიუდიციული მნიშვნელობის მქონე ფაქტებს მან ვერ დაუპირისპირა იურიდიულად იმგვარად წონადი მტკიცებულება, რომელიც ამ ფაქტებს სამართლებრივ საფუძველს შეურყევდა. აღნიშნული მსჯელობიდან გამომდინარე, მოწინააღმდეგე მხარეები წარმოადგენენ სადავო აქციების კანონით დადგენილი წესით რეგისტრირებულ მესაკუთრეებს, სასარჩელო მოთხოვნა, უსაფუძვლობის გამო, არ ექვემდებარება დაკმაყოფილებას. კანონიერ ძალაში შესული სასამართლო გადაწყვეტილებით დადგენილია, რომ მოსარჩელეს საწარმოში მხოლოდ 4 760 აქციაზე გააჩნდა საკუთრების უფლება და არა - მეტზე. შესაბამისად, საკასაციო სასამართლო არ ეთანხმება კასატორის მოსაზრებას, რომ სააპელაციო სასამართლომ დაუსაბუთებლად არ გაიზიარა ფაქტები, რომლებზეც იგი მიუთითებდა და მარტოდენ კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით დადგენილ ფაქტებზე მოპასუხის მითითებას დაეყრდნო.
19. ზემოაღნიშნული მსჯელობიდან გამომდინარე, მოსარჩელის საკასაციო განაცხადის დაკმაყოფილების საფუძველი არ არსებობს და უცვლელად უნდა დარჩეს სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული განჩინება.
20. კასატორს სახელმწიფო ბაჟი გადახდილი აქვს.

ს ა რ ე ზ ო ლ უ ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი :

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლით და

დ ა ა დ გ ი ნ ა :

1. ამირან ალავიძის საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;

2. უცვლელად დარჩეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 30 მაისის განჩინება;
3. განჩინება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

თავმჯდომარე

მ. თოდუა

მოსამართლეები:

ე. გასიტაშვილი

პ. ქათამაძე